

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (RP 177/2022 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande och till kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 23/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Tanja Auvinen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Katja Danner, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Jasmiina Jokinen, justitieministeriet
- undervisningsråd Mervi Eskelinen, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Satu Honkala, Utbildningsstyrelsen
- jurist Sonja Vahtera, Barnombudsmannens byrå
- jämställdhetsombudsman Jukka Maarianvaara, Jämställdhetsombudsmannens byrå
- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- expert Nina Järviö, Delegationen för jämställdhetsärenden
- jurist Minna Antila, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Mansorganisationernas centralförbund rf
- Miessakit ry
- Kvinnosaksförbundet Unionen rf
- Kvinnoorganisationernas Centralförbund
- Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS rf
- Sateenkaariperheet - Regnbågsfamiljer ry.

Betänkande AjUB 11/2022 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män ändras. I enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering föreslås det att skyldigheten att göra upp en jämställdhetsplan utvidgas till att omfatta även småbarnspedagogiken. Dessutom ska bestämmelserna om förebyggande av diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck utvidgas till att även gälla småbarnspedagogiken.

Syftet med propositionen är att främja jämställdheten inom småbarnspedagogiken. Jämställdhetsplanen är ett verktyg för att stödja verksamheten i praktiken och med hjälp av den säkerställs det att jämställdhetsarbetet görs på ett systematiskt sätt.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män ändras. Skyldigheten att utarbeta en jämställdhetsplan ska utvidgas till att även gälla småbarnspedagogiken. Dessutom ska jämställdhetslagens bestämmelser om förebyggande av diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck utvidgas till att gälla småbarnspedagogiken.

Syftet är att främja jämställdheten inom småbarnspedagogiken. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet välkomnar propositionens syfte och anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Systematiskt främjande av jämställdhet

Enligt propositionen är jämställdhetsplanen ett verktyg för att stödja verksamheten i praktiken. Vidare står det att planen ska bidra till att säkerställa att jämställdhetsarbetet görs systematiskt. Avsikten är att åtgärderna enligt propositionen ska leda till förändringar i hur vuxna inom småbarnspedagogiken arbetar. Utgångspunkten är att barnets bästa tillgodoses.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser det vara viktigt att arbetet för att främja jämställdheten utförs systematiskt. Utskottet anser att det är motiverat att den föreslagna regleringen tar hänsyn till småbarnspedagogikens särdrag i förhållande till annan utbildning, såsom barnens ålder och de olika verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken.

Betänkande AjUB 11/2022 rd

Resurser och utbildning

Enligt propositionen ska det vid varje verksamhetsställe eller enhet för småbarnspedagogik vid behov utarbetas en jämställdhetsplan som uppfyller kraven i lagstiftningen. Under utskottsbehandlingen uttrycktes det oro över arbetsmängden och även för eventuell personalbrist inom småbarnspedagogiken. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att det för högklassigt jämställdhetsarbete krävs engagemang och arbetsinsatser av såväl ledningen som till exempel daghemspersonalen. Utskottet betonar att man måste se till att det finns tillräckliga personalresurser och ekonomiska resurser för att möjliggöra ett effektivt genomförande.

Utskottet konstaterar dessutom i enlighet med kulturutskottets utlåtande (KuUU 23/2022 rd) att arbetet med att ta fram en jämställdhetsplan kan göras mindre betungande genom att inkludera planen i en annan plan för verksamhetsstället för småbarnspedagogik, till exempel i verksamhetsplanen. Jämställdhetsplanen kan också göras upp som en del av en sådan likabehandlingsplan som avses i proposition RP 148/2022 rd, som är under behandling i riksdagen.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påpekar att enbart utarbetandet av en plan inte garanterar jämställdhet. I praktiken är engagemanget och jämställdhetskompentensen hos personalen inom småbarnspedagogiken i nyckelställning för att jämställdhetsarbetet ska lyckas och för att man med hjälp av jämställdhetsplaneringen ska nå de uppställda målen. Utskottet betonar vikten av pragmatiskt stödmaterial, anvisningar och utbildning vid genomförandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 177/2022 rd utan ändringar.

Betänkande AjUB 11/2022 rd

Helsingfors 27.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Kim Berg sd
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Markus Lohi cent
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Jari Myllykoski vänst.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.

Betänkande AjUB 11/2022 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Syftet med propositionen är att främja jämställdheten och förebygga diskriminering i anslutning till könsmångfald inom småbarnspedagogiken. Det bör dock beaktas att lagen om småbarnspedagogik redan nu kräver att likabehandling och jämställdhet främjas.

Kommunförbundet påpekar i sitt sakkunnigyttrande att systematiskt jämställdhetsarbete redan nu genomförs på ett övergripande sätt i fostrings- och undervisningsarbetet för barn under skolåldern. Inom småbarnspedagogiken ska det för varje barn göras upp en individuell plan för småbarnspedagogik. Det kan därför bedömas att en sådan specifik jämställdhetsplan för varje verksamhetsställe eller enhet som nu föreslås i praktiken inte förbättrar jämställdheten vid enheterna inom småbarnspedagogiken, utan att skyldigheten att utarbeta den i praktiken bara leder till att mängden administrativt arbete ökar.

Miessakit ry anser att en lagstadgad jämställdhetsplanering som förpliktar småbarnspedagogiken är överdimensionerad och motstridig. Lagändringens konsekvenser för välbefinnandet är oklara till exempel när det gäller de anställdas arbetshälsa och därmed barnens välbefinnande. Den småbarnspedagogiska verksamheten är redan nu till många delar mycket reglerad och en betydande del av personalens arbetstid går åt till att fullgöra olika lagstadgade skyldigheter. Det förekommer växande trötthet inom branschen till följd av skyldigheterna utanför det primära arbetet och den upplevda meningslösheten i anslutning till dessa. Personalen inom småbarnspedagogiken bör i så stor utsträckning som möjligt kunna koncentrera sig på att ta hand om och stödja barnen, dvs. att tillbringa tid med barnen. Dessutom borde det inte i lag förutsättas att barnen deltar i utarbetandet av jämställdhetsplanen, vilket föreslås i propositionen. Det är inte barnens uppgift — barnen behöver få växa i lugn och ro. Enligt Miessakit ry innehåller könsspecifika drag både positiva och negativa aspekter. I motiveringen till lagen uppfattas de endast som skadliga stereotypier som man bör bli av med. Det är också viktigt att beakta de positiva sidorna, och de bör lyftas fram på motsvarande sätt i motiveringen till lagen. På så sätt skulle de bli behandlade när barnen tillägnar sig de olika aspekterna av jämlikhet och jämställdhet. Kategorisk kritik av könsspecifika drag skapar förvirring och otrygghet, och konsekvenserna av detta märks i de ökande psykiska problemen och den ökande rotlösheten.

På grund av den betydande resursbristen inom småbarnspedagogiken kan en ökad administrativ börda leda till att andra förpliktelser som är viktigare med tanke på barnets välbefinnande inte fullgörs. En ökning av den administrativa bördan skulle ytterligare belasta den personal som redan nu lider av resursbrist och är belastad. Enligt propositionen tar det två timmar att göra upp de planer som lagen kräver första gången. Kommunförbundet anser att denna bedömning och de kostnader som beräknats utifrån den är alldeles för låga. Det förarbete som behövs för att utarbeta planen, informationssökningen, samarbetet och utarbetandet av planen tar betydligt mer tid än två timmar. Det bör beaktas att allt extra administrativt arbete som regeringen nu tillför genom denna proposition tar tid och resurser från dagispersonalens kärnverksamhet, alltså från barnuppfostran.

Betänkande AjUB 11/2022 rd
Reservation

Propositionen är därför onödig eller rentav skadlig för småbarnspedagogiken på grund av den ökade administrativa börda som utarbetandet av onödiga jämställdhetsplaner innebär för personalen inom småbarnspedagogiken, som lider av bristen på resurser.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 27.10.2022

Rami Lehto saf
Mikko Lundén saf
Jukka Mäkynen saf